

Fiscale rechtsbescherming, een onrustig bezit

Dick Barmantlo

Mr. D. Barmantlo is advocaat-belastingkundige en partner bij Jaegers & Soons advocaten.

Het is opvallend hoe vaak de laatste tijd in de pers aandacht wordt gevraagd voor het belang van fiscale rechtsbescherming. Die vraag komt niet alleen van de zijde van vertegenwoordigers van belastingplichtigen, maar ook uit de wetenschap. Het begon met een vlammend betoog van prof. Stevens in *Het Financieele Dagblad* eind november vorig jaar. Stevens' centrale punt is het dilemma in de rechtsstaat: de overheid moet rechtshandhaving garanderen maar dat staat op gespannen voet met rechtsbescherming. De aanleiding voor deze cri de coeur van Stevens waren de internationale ontwikkelingen op het gebied van BEPS en het aannemen van de 'anti-BEPS-richtlijn'.

Helaas zijn het opnieuw die internationale ontwikkelingen, nu de automatische gegevensuitwisseling (de Common Reporting Standard), waarin de staatssecretaris van Financiën aanleiding heeft gevonden een brief aan de Tweede Kamer te sturen. De staatssecretaris stelt in zijn strijd tegen belastingontduiking een aantal ingrijpende maatregelen voor. In zijn visie zijn er internationaal opgezette (fiscale) constructies die vele verschijningsvormen kennen en verschillende doelen kunnen dienen.

Maar de staatssecretaris doet hierbij aan begripsvervuiling. In één adem worden naast belastingontduiking belastingontwijking, witwassen en andere criminele activiteiten genoemd. Wilt u even nauwkeurig lezen? Belastingontwijking wordt geschaard in de rij van belastingontduiking, witwassen en andere criminele activiteiten. Maar het bepalend onderscheid is dat belastingontwijking in tegenstelling tot de andere activiteiten legaal is; het bevindt zich binnen de grenzen van de wet. Die grenzen zijn weliswaar vaag en het moge zo zijn dat de gevolgen van belastingontwijking onwenselijk zijn, dat alles maakt het nog niet tot een strafbaar feit. Voor de staatssecretaris is dat kennelijk anders en der-

halve wenst hij belastingontduiking (en dus ook belastingontwijking) voortvarend tegen te gaan. Daarbij worden 'intermediairs', de adviseurs, en passant genoemd en meegenomen.

De brief noemt zowel internationale als nationale voorstellen. Internationaal is 'transparantie' het toverwoord: CRS, meer informatie over uiteindelijk belanghebbenden, zwarte lijsten en verplichte openbaarmaking van belastingstructuren zijn ideeën die tot meer openheid moeten leiden.

Nationaalrechtelijk zijn er eveneens vergaande voorstellen: het schrappen van de inkeerregeling, de inperking van het verschoningsrecht en de publicatie van boetes die aan belastingadviseurs kunnen worden opgelegd. Ik merk (kort) het volgende op. De staatssecretaris wil in de inkeerregeling (art. 67n AWR) de laatste twee boetevrije jaren laten vervallen. Dat betekent in wezen het invoeren met terugwerkende kracht van een strafverzwarende maatregel. Dat is in strijd met het legaliteitsbeginsel. Het verschoningsrecht van advocaten vindt de staatssecretaris maar lastig. Hij wil het beperken tot werkzaamheden die samenhangen met procederen. Dit terwijl het verschoningsrecht een belangrijke waarborg is voor iedere burger zich voor rechtsbijstand in vrijheid tot een advocaat te kunnen wenden. Openbaarmaking van boetes die aan belastingadviseurs worden opgelegd voor het deelnemen aan belastingontduiking, zou revolutionair zijn. Fiscale geheimhouding is immers opgenomen in de belastingwetgeving. Naming and shaming is kennelijk doelstelling geworden.

Het voorgaande bewijst naar mijn mening dat er alle aanleiding is voortdurend aandacht te vragen voor het belang van fiscale rechtsbescherming. Maar niet alleen vragen, fiscale rechtsbescherming vergt steeds onderhoud van advocaten en belastingadviseurs.